

Zavod za varstvo kulturne dediščine
Restavratorski center

KONSERVATORSKI NAČRT

Mapa 03: KONSERVATORSKO-RESTAVRATORSKI PROJEKT

Naročnik:

SPL Ljubljana d.d.
Frankopanska 18a, 1519 Ljubljana

Ime enote:

Ljubljana - Mali nebotičnik za del spomenika: fasade

EŠD: 344

Izdelovalec:

ZVKDS Restavratorski center,
Poljanska 40, SI - 1000 Ljubljana

Nosilec naloge:

Mateja Kavčič, univ. dipl. inž. arh.

Sodelavci:

mag. Mihail Hodin, akad. slik., Ivo Nemec, univ. dipl. inž. kem., Jože Drešar, akad. rest.,
Katarina Bobek, univ. dipl. um. zg.

Št. kons. načrta in izvoda, kraj izdelave, datum

34/2011 KN_____, Ljubljana, september 2011

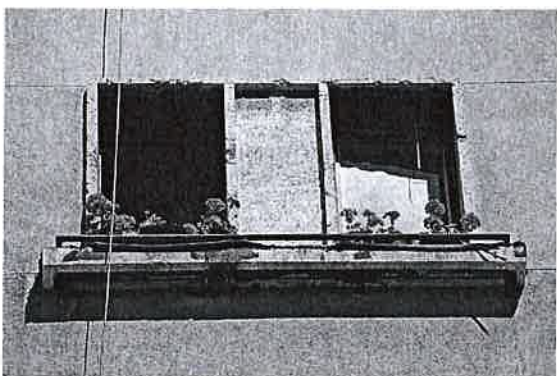
03 - 2 Kazalo vsebine konservatorsko-restavratorskega projekta

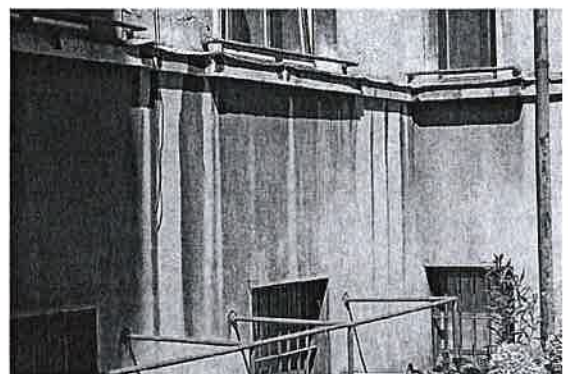
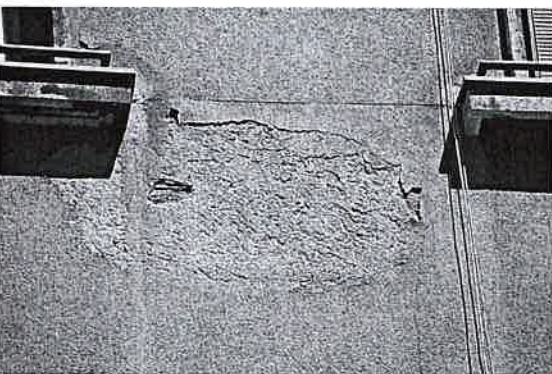
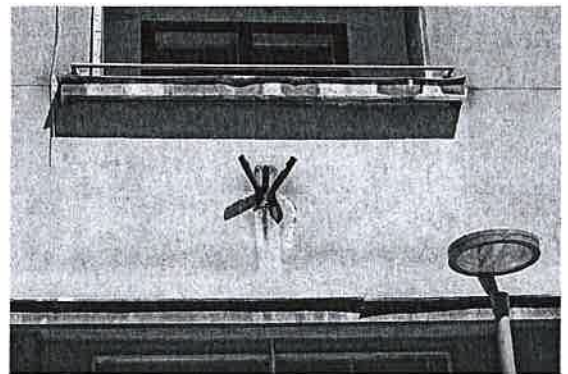
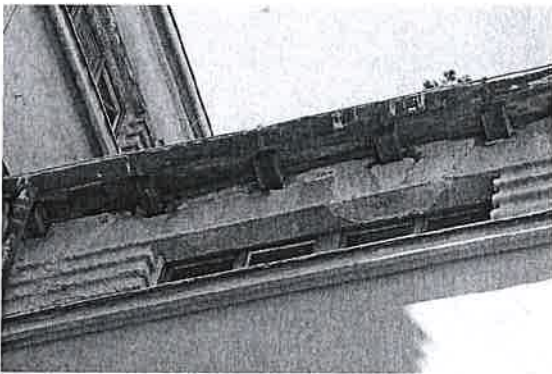
03 - 2	Kazalo	2
03 - 3	Podatki o izdelovalcih konservatorsko-restavratorskega projekta	3
03 - 4	Uvod	4
03 - 5	Dokumentacija stanja pred posegom	5
03 - 6	Izsledki raziskav	
03 - 7	Konservatorsko restavratorske tehnologije	
03 - 7.1	Ometi	
03 - 7.1.1		
03 - 7.2	Kamen	
03 - 7.2.1	Teraco obloga pritličja	
03 - 7.2.2	Kip Marije z otrokom	
03 - 7.2.3	Kamniti okenski okvirji	
03 - 7.3	Les	
03 - 7.3.1	Stavbno pohištvo - okna	
03 - 7.3.2	Stavbno pohištvo - vhodna vrata	
03 - 7.3.3	Stavbno pohištvo komercialnega pritličja	
03 - 7.3.4	Stavbno pohištvo - lože	
03 - 7.4	Kovina	

<i>Izdelovalec:</i>		ZVKDS Restavratorski center, Poljanska 40, SI - 1000 Ljubljana zanj: Jernej Hudolin, univ. dipl. ing. arh.	
<i>Delovna skupina:</i>			
• arhitektura, nosilec sklopa:		mag. Mihail Hodin, akad. slik.	
	<i>sodelavci:</i>		
		Mateja Kavčič, univ. dipl. inž. arh.	
		Ivo Nemec, univ. dipl. inž. kem.	
		Jože Drešar, akad. rest.	
<i>umetnostna zgodovina, nosilec sklopa:</i>		Katarina Bobek, univ. dipl. um. zg.	
	<i>sodelavci:</i>		
<i>št. projekta, kraj, mesec in leto izdelave:</i>		34/2011 KN, Ljubljana, september 2011	

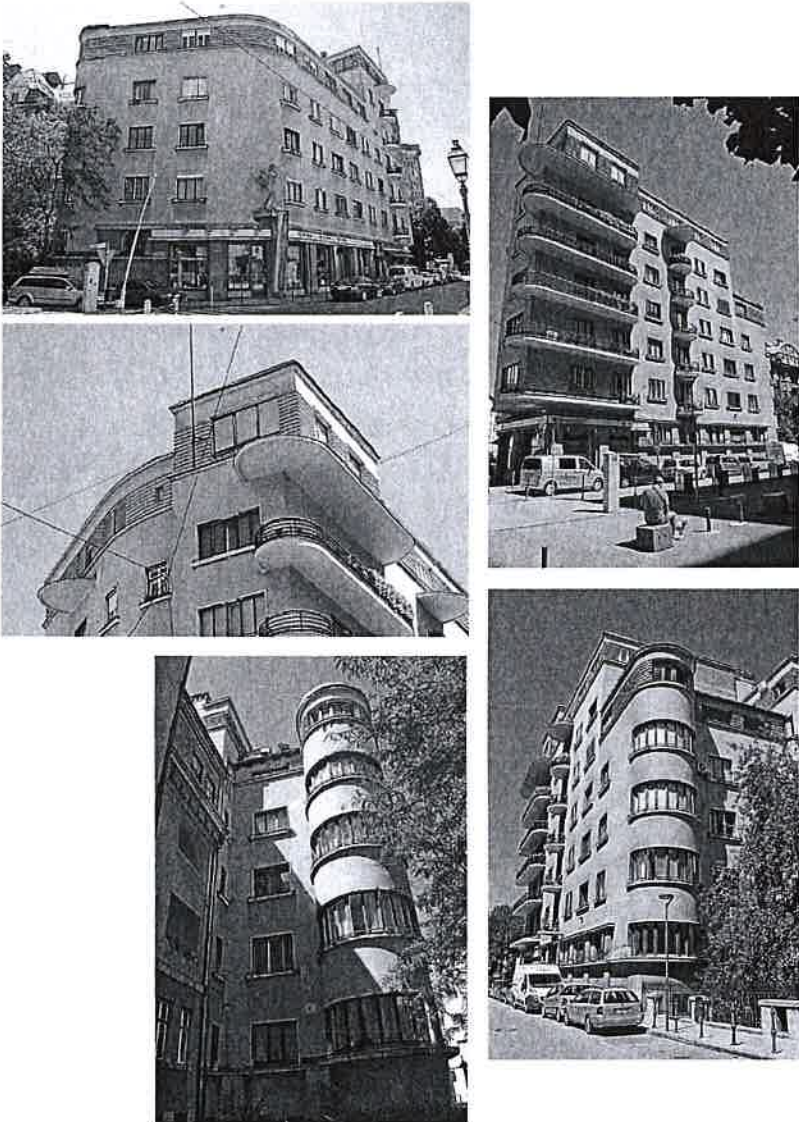
V skladu z kulturnovarstvenimi pogoji, ki jih je dne 11.8.2011 izdal Javni zavod Republike Slovenije za varstvo kulturne dediščine, je podjetje SPL d.d. naročilo izdelavo Konservatorskega načrta za obnovo in vzdrževanje fasad na objektu Igriška ulica 3 z imenom Ljubljana - Mali nebotičnik, EŠD: 344. Konservatorski načrt zajema v skladu s Kulturnovarstvenimi pogoji ZVKDS OE Ljubljana mapo 1 in mapo 3 in obravnava samo zunanji ovoj stavbe s stavbno opremo.

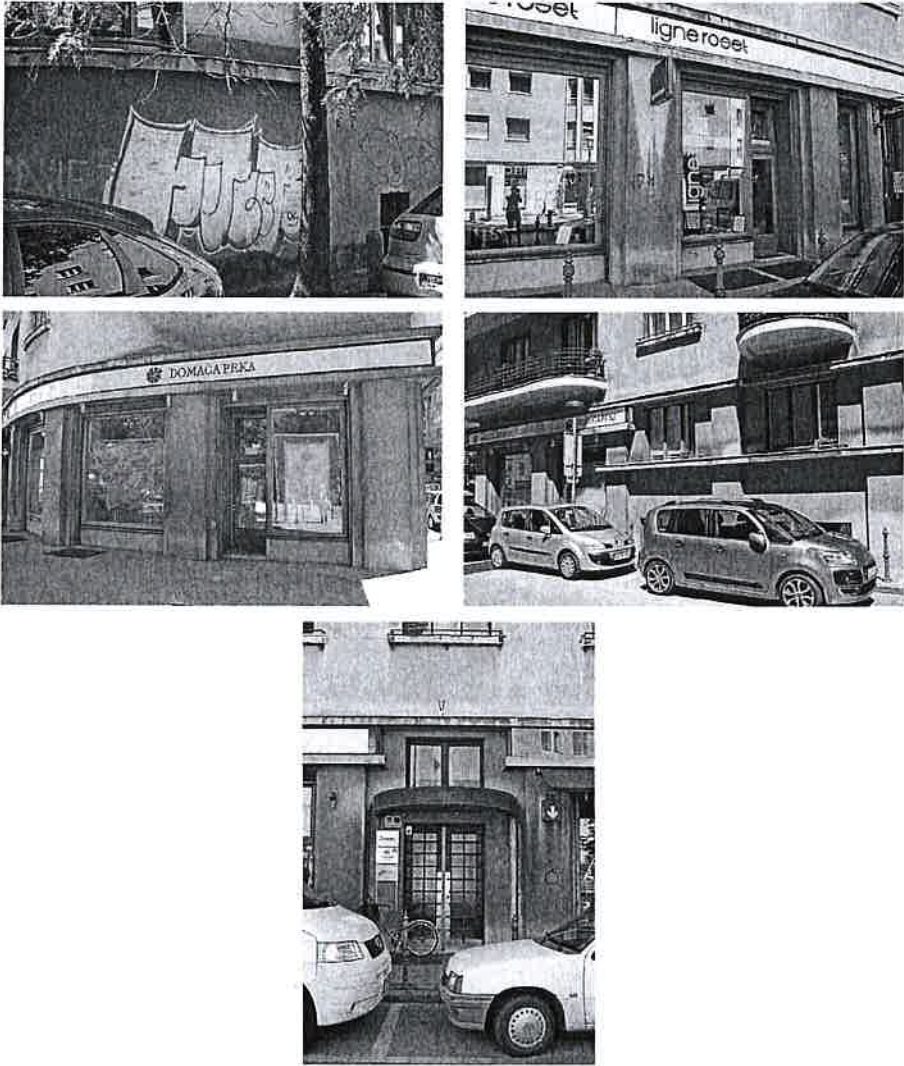
Fotografije: 11. avgust 2011 (Katarina Bobek).

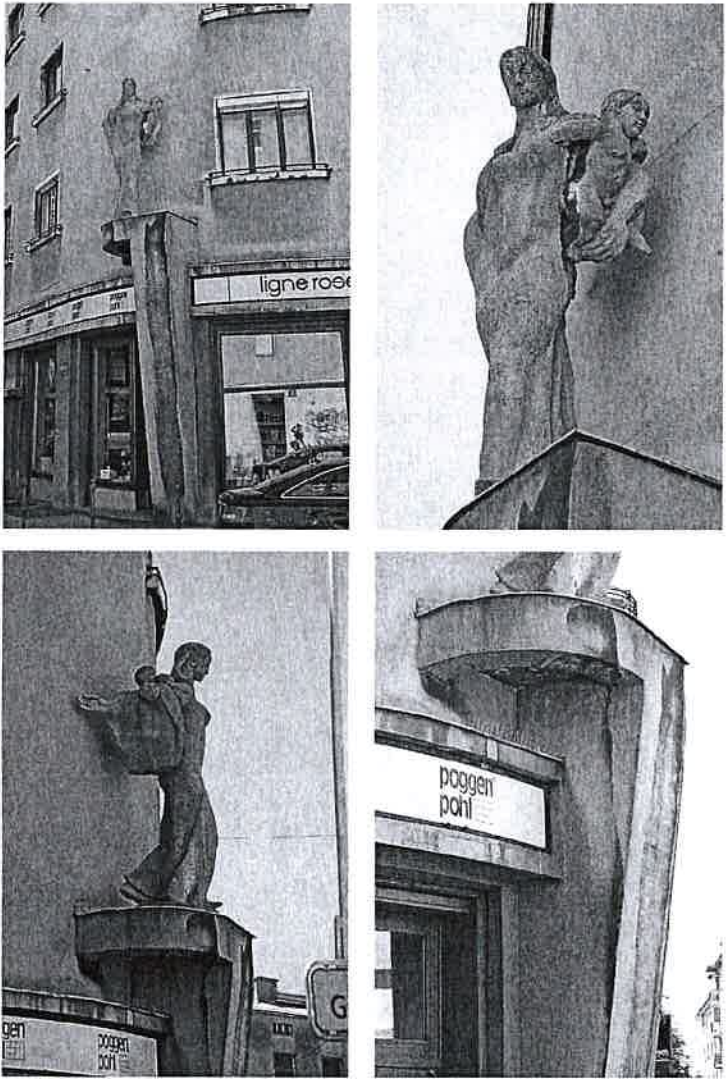

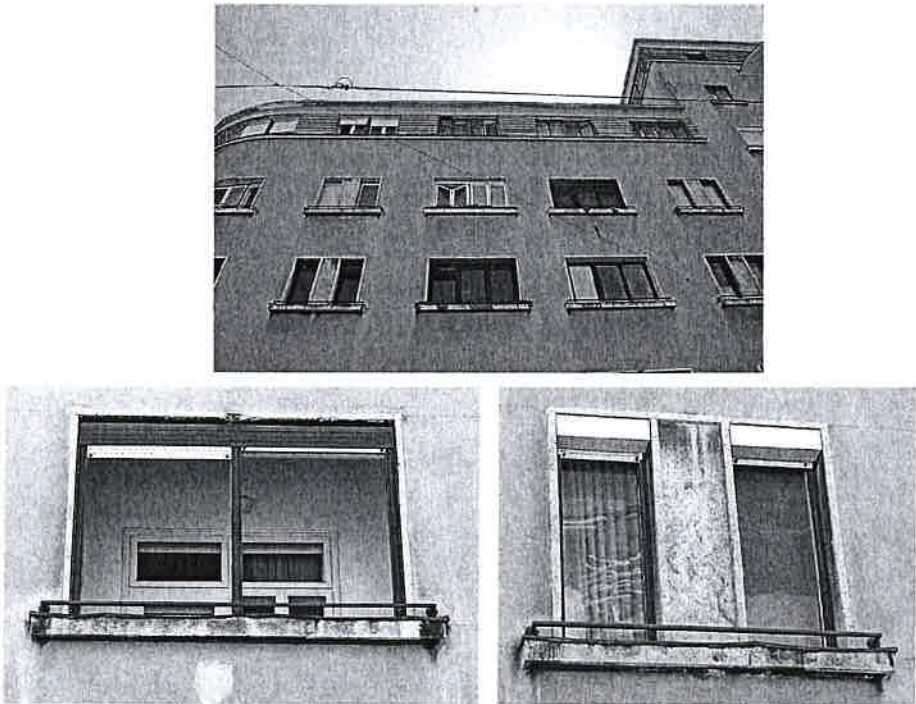

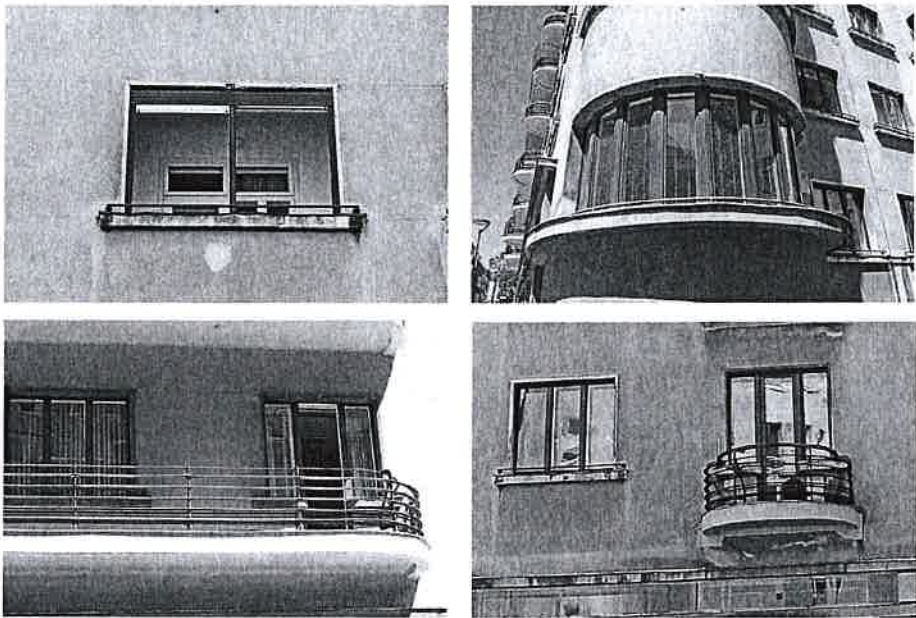
Naravoslovne raziskave gradiv na fasadi so v prilogi - Mapa 4.

03 - 7	Konservatorsko restavratorske tehnologije
03 - 7.1	OMETI
NAZIV SESTAVINE	03 - 7.1 Ometi
<p>FOTOGRAFIJA S E S T A V I N E S P O M E N I K A</p>	
<p>OPIS STANJA IN POŠKODB</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ulična fasada: Praskan obarvan omet s primešano sljudo, ki ji daje značilen lesk. Brez opleska. Zgornji nadzidan del s profilirano obdelavo v horizontalnih linijah. Površine sprane, razpokane, pod policami in odkapi z nanosi črnih oblog. Preko 50% ometa votlega in odstopa od podlage. • Dvoriščne, stranske fasade in nadzidan del s profilacijo so izvedene v zaribanem ometu, enakega odtenka kot ulična fasada. Zaradi vlage odstopajo ali so sprane večine površin, profilacije so odkrušene ali odpadajo, tudi zaradi slabo izvedenih odkapov strešic.
<p>KONSERVATORSKO- RESTAVRATORSKI POSEG</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Menjava ometa v celoti z novim praskanim obarvanim ometom s primesjo sljude. Pigmenti in muskovit sljuda v lističih so dostopni na tržišču (npr. Samson Kamnik). • Rekonstrukcija vseh profilacij, vencev in odkapov. Sestava in barva ometov podana v naravoslovni preiskavi v mapi 4. • Na dvoriščnih in stranskih fasadah se odstranjujejo slabi ometi (več kot 50%), ohranjene površine se sperejo in nadomestijo z novimi. • Izvedba po predhodni potrditvi vzorcev s strani ZVKDS, OE Ljubljana.

03 - 7	Konservatorsko restavratorske tehnologije
03 - 7.2	KAMEN
NAZIV SESTAVINE	03 - 7.2.1 Teraco obloga pritličja
FOTOGRAFIJA S E S T A V I N E SPOMENIKA	
OPIS STANJA IN POŠKODB	<ul style="list-style-type: none"> • Obloga je izvedena v monolitni teraco izvedbi, v rdečem tonu, z nasekanimi robniki in brušeno površino, ki je ustvarjala na površini temen rdeč ton. • Površina je erodirala, zaradi tega je ton teraca danes svetlejši od začetnega. Delno se pojavljajo odkruški, zaradi udarcev je nekaj odlomov in manjkajočih delov. Robovi so še vedno ostri. • Površina je degradirana zaradi grafitov, vpenjanja in odstranjevanja najrazličnejših elementov oglaševanja komercialnega pritličja (svetila, izveski, tende, ...).
KONSERVATORSKO- RESTAVRATORSKI POSEG	<ul style="list-style-type: none"> • Površino se nedestruktivno očisti ter poglobi in očisti razpoke. • Odprte in manjkajoče dele se domodelira v barvno prilagojeni masi, ki se površinsko prilagodi originalu. • Celotnih površin se ne brusi (zaradi izgube originalnega materiala), temnejši ton se doda s hidrofobnim premazom z »vodnim« efektom. • Protigrafitna zaščita na bazi rastlinskih olj. Zaščito se obnavlja po navodilih proizvajalca (na ca 3 leta). • Izvedba po predhodni potrditvi vzorcev čiščenja in domodelirne mase s strani ZVKDS, OE Ljubljana.

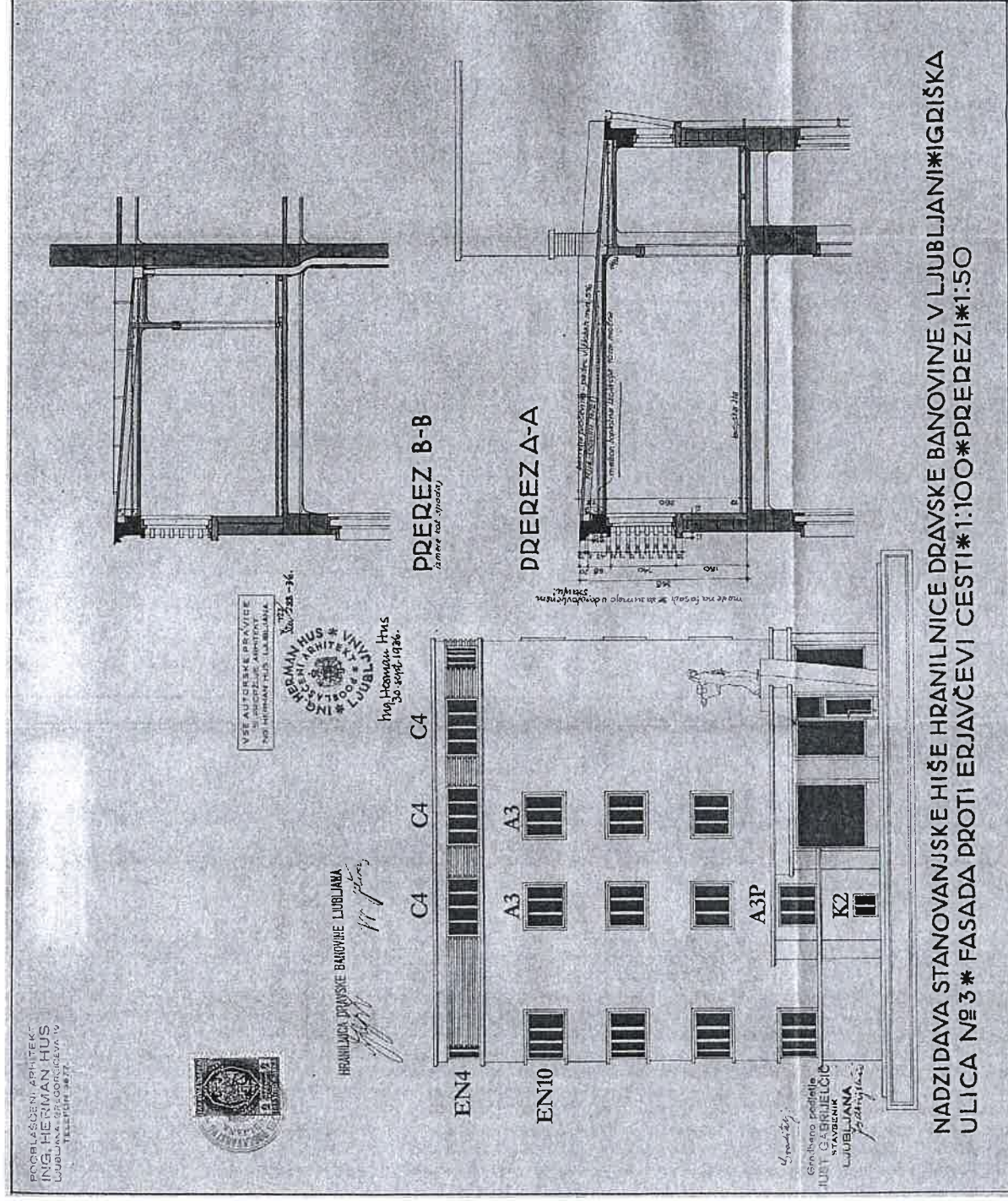
03 - 7	Konservatorsko restavratorske tehnologije
03 - 7.2	KAMEN
NAZIV SESTAVINE	03 - 7.2.2 Kip Marije z otrokom
<p>FOTOGRAFIJA SESTAVINE SPOMENIKA</p>	
<p>OPIS STANJA IN POŠKODB</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Površinski nanosi nečistoč, korozija izcejanja s strešic, nečistoče na stikih in v ozadju. Manjši odlomi, razpoke in erozija na površini.
<p>KONSERVATORSKO- RESTAVRATORSKI POSEG</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kip se nedestruktivno očisti z nizkotlačnim peskanjem z uporabo mehkejših medijev, trdota največ 6 po Mohs lestvici in pritisku največ 1,5 bara, uporabijo se lahko tudi manj agresivne metode kot je suhi led ali vodna para. Površina obloge s čiščenjem ne sme erodirati! • Odpiranje razpok in morebitno lokalno injektiranje. • Domodeliranje odlomov in pomanjkljivosti razpok. • Kitanje razpok v barvno prilagojeni masi. • Površinska obdelava domodeliranih mest (morebitna retuša). • Nanos hidrofobnega premaza.

03 - 7	Konservatorsko restavratorske tehnologije
03 - 7.2	KAMEN
NAZIV SESTAVINE	03 - 7.2.3 Kamniti okenski okvirji
FOTOGRAFIJA S E S T A V I N E SPOMENIKA	
OPIS STANJA IN POŠKODB	<ul style="list-style-type: none"> • Okenske odprtine so obložene s ploščami iz rumenega peščenjaka (tip in izvor kamna je določen v naravoslovni preiskavi v mapi 4), prav tako okenske police. Montirane so s kovinskimi sidri. • Površina je načeta zaradi izpiranja, porozni deli peščenjaka so ponekod odlomljeni ali počeni. Na površini so nanosi črnih oblog in izcejanje zaradi slabih odkapnih strešic. Sidra močno korodirajo, korozija se izceja v kamen in je vzrok razpokam in odlomom večjih kosov.
KONSERVATORSKO- RESTAVRATORSKI POSEG	<ul style="list-style-type: none"> • Površine se očistijo z nizkotlačnim peskanjem in uporabo mehkih medijev, zaradi čiščenja površina ne sme erodirati! • Kovinska sidra čistiti s peskanjem, zaščiti s protikorozijskim sredstvom in finalno premazati z oljno barvo. • Manjše poškodbe (odlomi in odkruški) kamna se domodelirajo v barvno prilagojeni masi, površina se prilagodi originalu z dodatno obdelavo, morebiti z retušo. • Večji kosi poškodovanih plošč se menjajo z novimi, s kamnom istega tipa in izvora kot original (tip in izvor kamna je določen v naravoslovni preiskavi v mapi 4), • Odstraniti vsa korodirana sidra, nove plošče se sidrajo z inox sidri • Izvedba in površinska obdelava novih plošč po vzoru obstoječe izvedbe. • Izvedba po predhodni potrditvi vzorcev čiščenja in domodelirne mase s strani ZVKDS, OE Ljubljana.

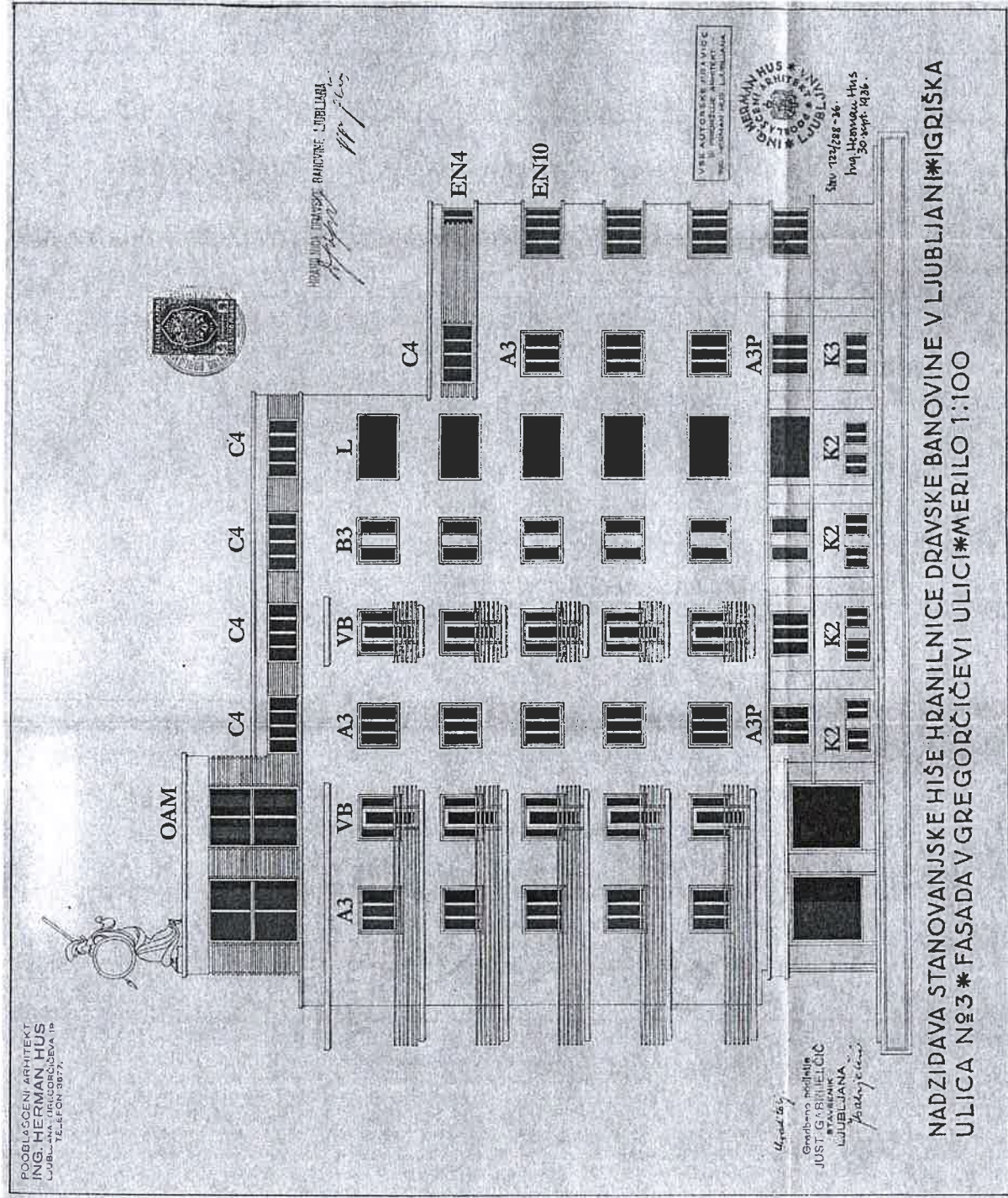
03 - 7		Konservatorsko restavratorske tehnologije
03 - 7.3		LES
NAZIV SESTAVINE	03 - 7.3.1 Stavbno pohištvo - okna	
FOTOGRAFIJA S E S T A V I N E SPOMENIKA		
OPIS STANJA IN POŠKODB	<ul style="list-style-type: none"> • Okna so lesena, dvojna, škatlasta, barvana z zelenim oljnim opleskom. Barvni ton prvotnega opleska (določen v naravoslovni preiskavi v mapi 4) je slonokoščeno bela, tako na oknih nadstropij kot v pritlični etaži na fasadi na Gregorčičevo ulico. • Okna so delno že zamenjana s PVC ali lesenimi okni • Les in/ali oplesk zaključnega sloja sta na izpostavljenih mestih preperela. 	
KONSERVATORSKO- RESTAVRATORSKI POSEG	<ul style="list-style-type: none"> • Sprejemljiva je menjava uničenih oken z novimi lesenimi, ki morajo biti izdelana po vzoru prvotnih v obliki, materialu in barvi. Spremembe oblike oken so sprejemljive le zaradi izboljšave notranjih kril, kjer je dopustno uporabiti izolativna dvojna stekla (termopan), zunanja okna ostanejo enojno zastekljena – izdela se čista replika. Menjava je odvisna od zahtev in usklajenosti lastnikov, zato v načrtu predvidevamo v večini izvedbo popravil in opleska. • Predvidena je menjava kletnih oken v celoti, ker so v zelo slabem stanju. • Vsa lesena okna se mizarско popravijo, slikopleskarko obdelajo z odstranitvijo oz. brušenjem podlage ter novim opleskom v slonokoščeni barvi - RAL, št. odtenka 9001. • V primeru, da lastniki PVC oken v fazi obnove fasade ne bodo pristopili k zamenjavi le teh se kot začasen ukrep z namenom barvnega poenotenja oken, PVC okna na zunanji strani oblepijo s folijo v barvnem odtenku določenem za pleskanje oken. • Izvedba po predhodni potrditvi delavniških načrtov za menjavo oken, zasteklitev lož ipd...in vzorcev čiščenja ter zaključnih slojev s strani ZVKDS, OE Ljubljana. 	

03 - 7		Konservatorsko restavratorske tehnologije	
NAZIV SESTAVINE		03 - 7.3.1 Stavbno pohištvo - okna	
TIPI OKEN		VRSTE OKEN GLEDE NA TIPE OKEN	
<p>A3 - 37 kom</p> <p>A3P - 8 kom</p> <p>A1 - 8 kom</p> <p>A2 - 6 kom</p> <p>B3 - 12 kom</p> <p>C4 - 25 kom</p> <p>EN4 - 2 kom</p> <p>EN10 - 8 kom</p> <p>L - 12 kom</p> <p>L4 - 5 kom</p> <p>K1 - 4 kom</p> <p>K2 - 14 kom</p> <p>K3 - 1kom</p> <p>OAV - 1 kom</p> <p>OAM - 2 kom</p> <p>VB - 15 kom</p> <p>OV - 1 kom</p> <p>C1 - 2 kom</p> <p>skupaj: 163 kom oken</p>		<p>• Oznake oken po barvi:</p> <p>Z - zelen okenski okvir</p> <p>B - bel okenski okvir</p> <p>A3 - 14 Z / 0 B</p> <p>A3P - 3 Z / 0 B</p> <p>A1 - 3Z / 0 B</p> <p>C4 - 2Z / 5 B</p> <p>EP10 - 3 Z / 0 B</p> <p>L - 4 Z / 1 B</p> <p>VB - 5 Z / 0 B</p> <p>B3 - 6 Z / 0 B</p> <p>skupaj: 47 kom</p> <p>• Oznake za neustrezne rolete, ki jih je potrebno odstraniti:</p> <p>NR</p> <p>skupaj: 11 kom</p>	

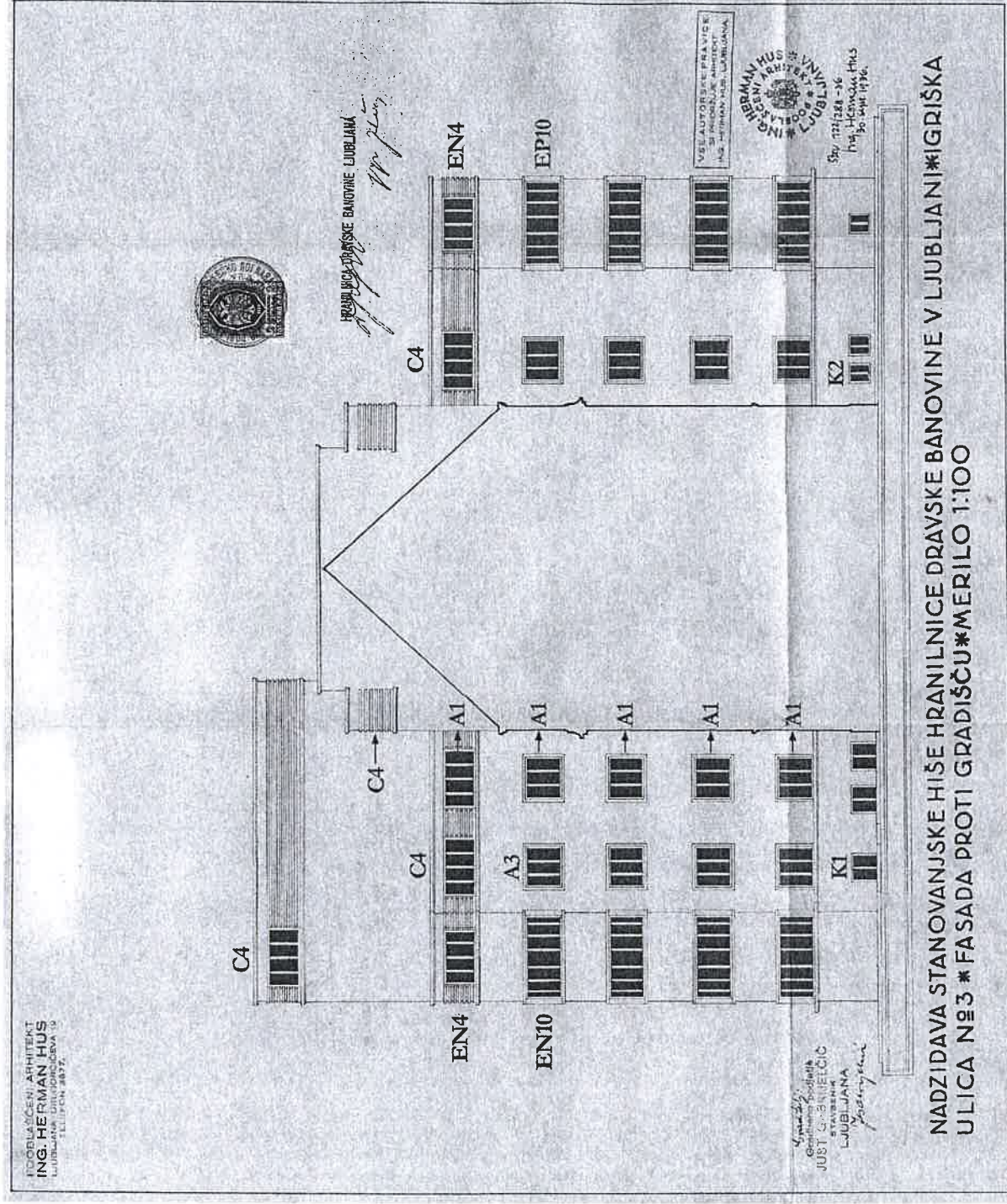
03 - 7.3.1 Stavbno pohištvo - tipi oken, označeni na načrtu

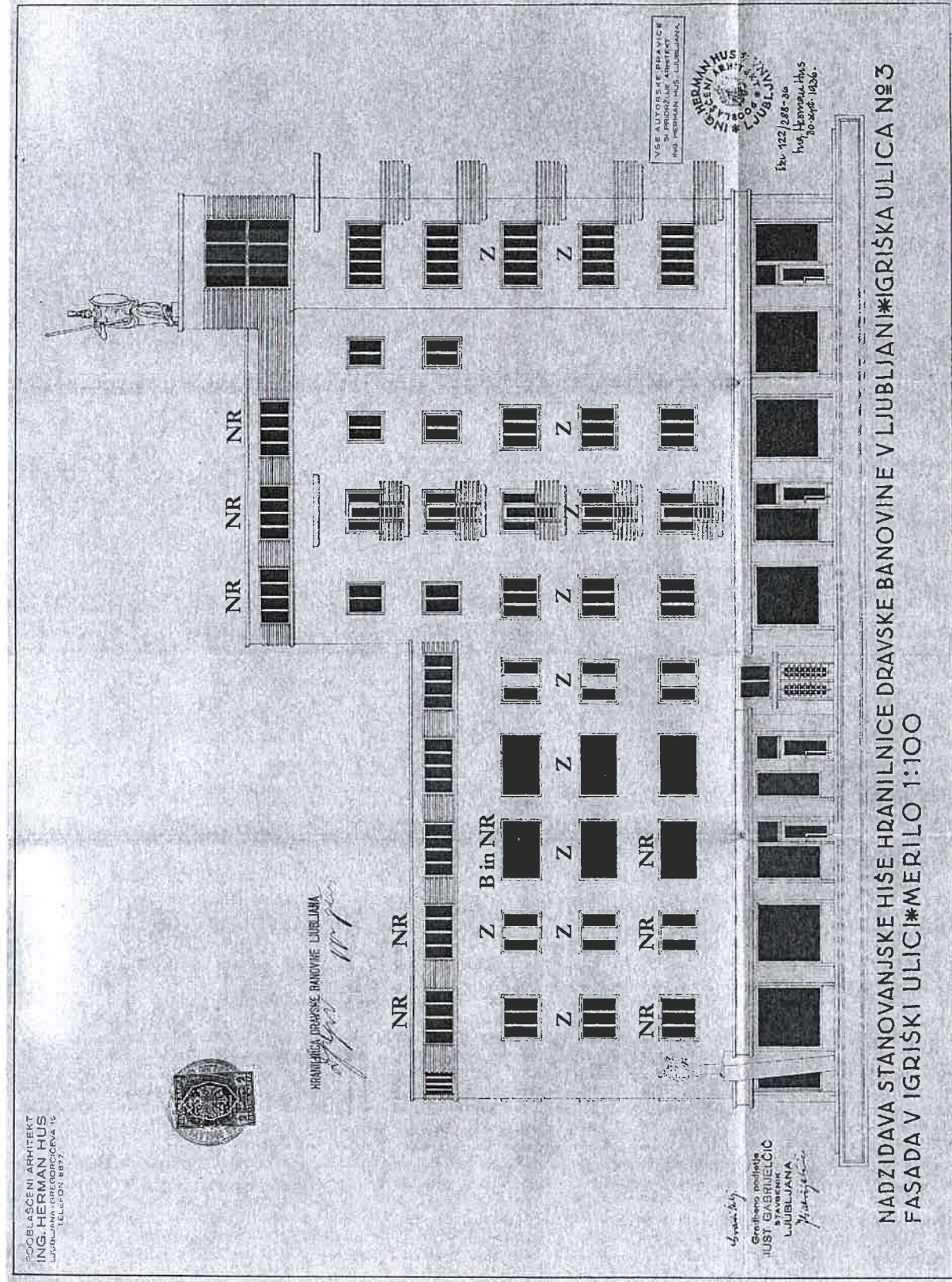
03 - 7.3.1 Stavbno pohištvo - tipi oken, označeni na načrtu

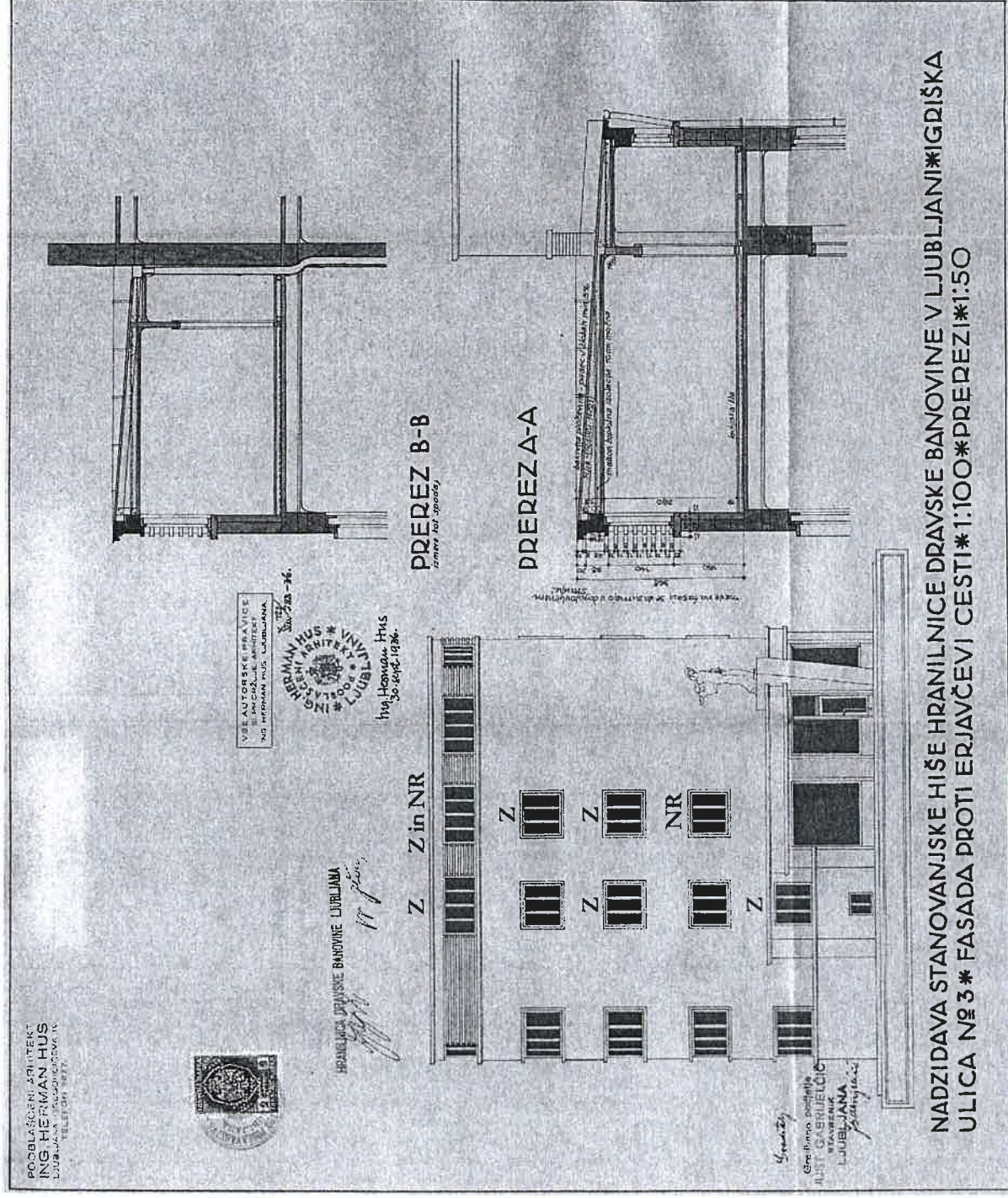
03 - 7.3.1 Stavbno pohištvo - tipi oken, označeni na načrtu

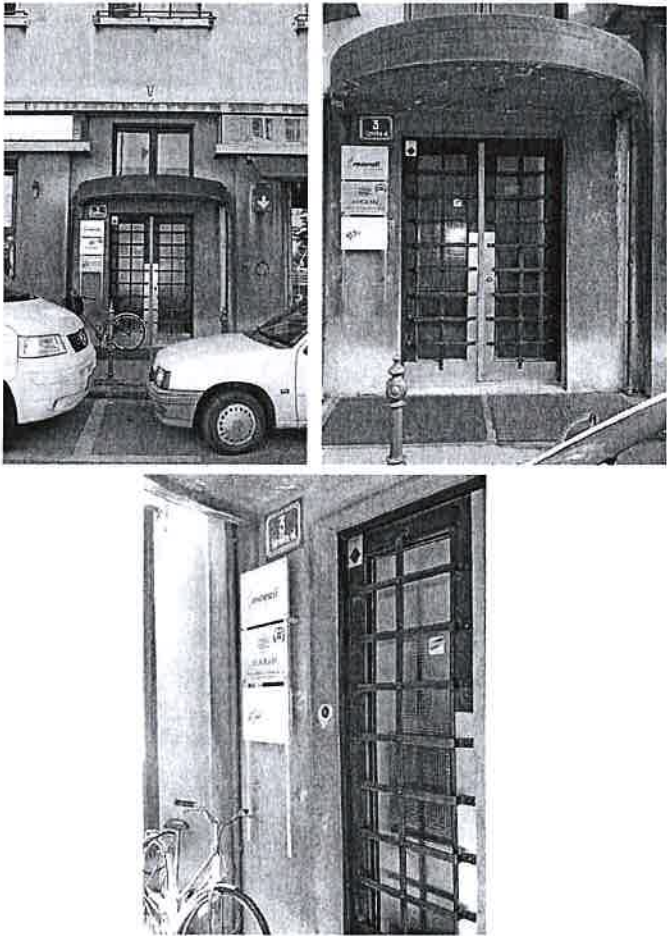

03 - 7.3.1 Stavbno pohištvo - vrste oken, označene na načrtu

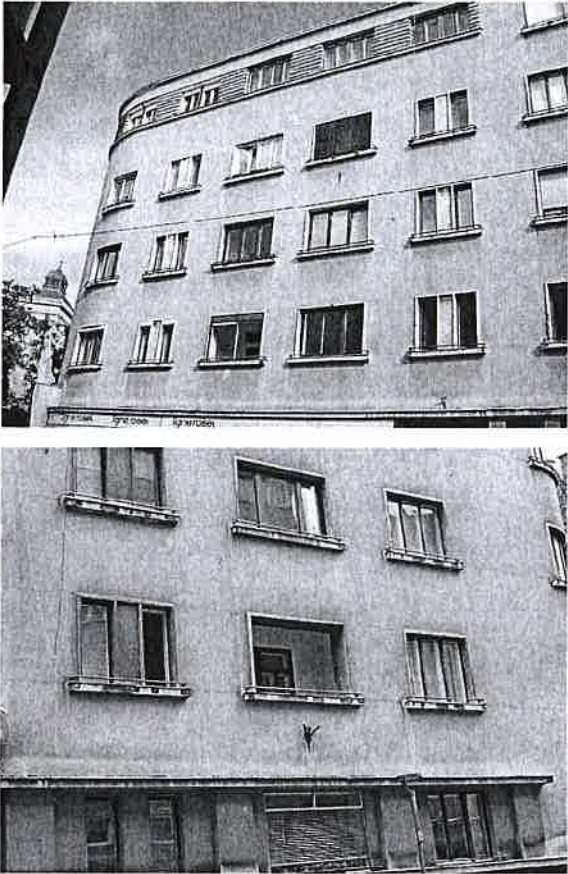

03 - 7.3.1 Stavbno pohištvo - vrste oken, označene na načrtu

03 - 7	Konservatorsko restavratorske tehnologije
03 - 7.3	LES
NAZIV SESTAVINE	03 - 7.3.2 Stavbno pohištvo - vhodna vrata
<p>FOTOGRAFIJA S E S T A V I N E S P O M E N I K A</p>	
<p>OPIS STANJA IN POŠKODB</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vhodna vrata se večkrat popravljana, z dodanimi pločevinastimi oblogami.
<p>KONSERVATORSKO- RESTAVRATORSKI POSEG</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Demontaža, odvoz v delavnico in ponovna montaža. • Demontaža recentnih kovinskih dodatkov in neustreznih popravil iz lesa (inox obloge, pripirne letve). • Demontaža kovinske rešetke, peskanje, protikorozijska zaščita in barvanje z dvoslojnim premazom z oljno barvo (rjav odtenek, določen v naravoslovni preiskavi, priloga v mapi 4) in finalni lazurni premaz z lakom z dodatkom zlate bronze ter ponovna montaža na vratna krila. • Odstranjevanje sekundarnih premazov z vrat in podboja do lesa. • Popravila v lesu – rekonstrukcija manjkajočih delov in retuša novega lesa z namenom barvnega poenotenja novega in starega. • Finalni zaključni sloj, lazurni premaz po potrebi toniran. • Izvedba po predhodni potrditvi čiščenja vrat in zaključnega sloja s strani ZVKDS, OE Ljubljana.

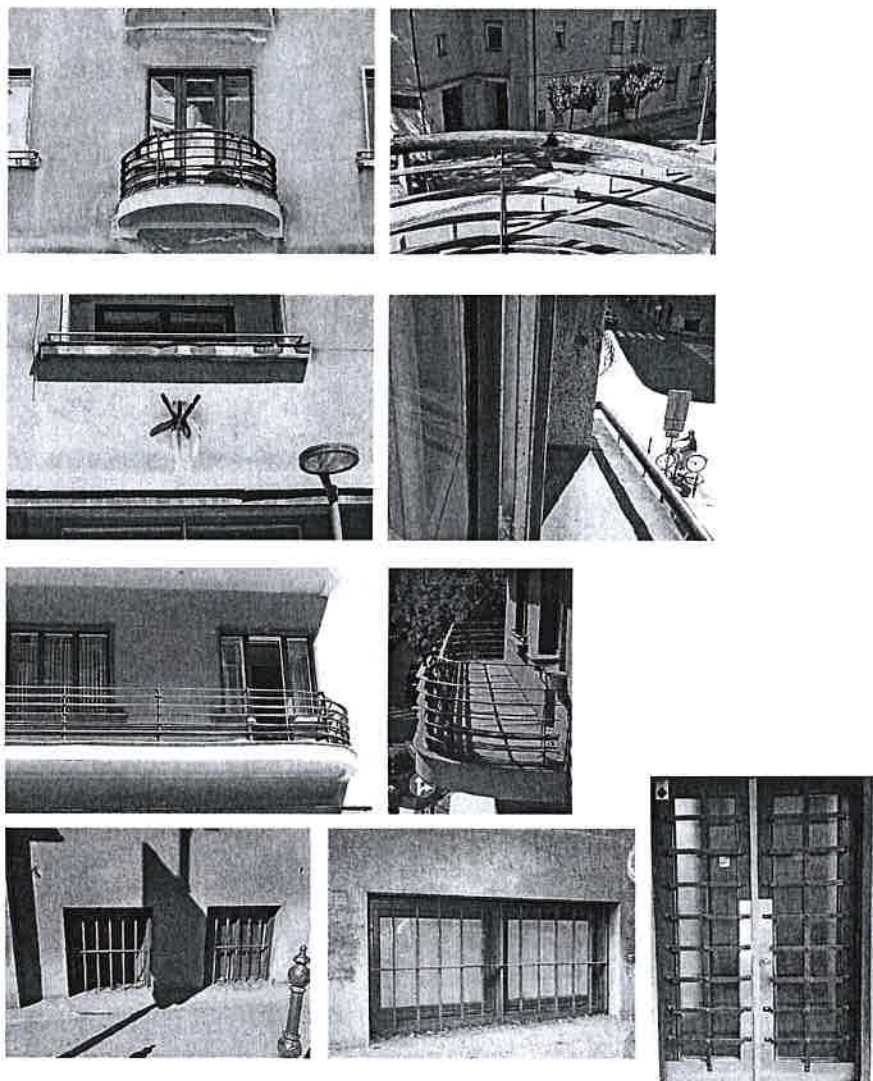
03 - 7	Konservatorsko restavratorske tehnologije
03 - 7.3	LES
NAZIV SESTAVINE	03 - 7.3.3 Stavbno pohištvo komercialnega pritličja
FOTOGRAFIJA S E S T A V I N E SPOMENIKA	
OPIS STANJA IN POŠKODB	<ul style="list-style-type: none"> • Stavbno pohištvo komercialnega pritličja je leseno, zaščiteno z lazurnim premazom. Zamenjana so bila vrata v lokal na fasadi ob Igriški ulici, ob glavnem vhodu. Prvotno so bile izložbena okna na zunanji strani zaščitena z lazurnim premazom, medtem ko je bil notranji del okna z notranjimi krili pleskan v ubito beli barvi. Vrata v lokale imajo že zamenjane kljuke. • Les in/ali oplesk zaključnega sloja sta na izpostavljenih mestih preperela.
KONSERVATORSKO- RESTAVRATORSKI POSEG	<ul style="list-style-type: none"> • Vs a lesena okna se mizarsko popravijo, slikopleskarko obdelajo z odstranitvijo oz. brušenjem podlage. • Na izložbenih oknih in vratih v lokale ter kletnih oknih pritličja se uporabi morebiten temnejši tón lazurnega premaza z namenom poenotenja površin (vzorec se pripravi na očiščenem delu okna). • V primeru, da lastniki PVC oken v fazi obnove fasade ne bodo pristopili k zamenjavi le teh, se kot začasen ukrep z namenom barvnega poenotenja oken PVC okna na zunanji strani oblepijo s folijo v barvnem odtenku določenem za pleskanje oken. • Kljuke na vratih v lokale je potrebno zamenjati z držalom, izdelanim po vzoru ohranjene dokumentacije. Delavniški načrt držal izdel a izvajalec, predhodno pa ga potrdi ZVKDS OE Ljubljana. Arhivska dokumentacija držal se kot priloga nahaja v mapi 4. • Oglaševalski napis na fasadi se nahaja samo v pasu nad izložbenimi okni. Font napisov naj bo poenoten v smislu doseganja celostnega videza fasade in se mora oblikovno skladati z zgodovinskim obdobjem nastanka objekta. Lokacije izveskov se izvedejo ob vratih v lokale, njihova oblika pa naj bo poenotena. Lokacija reklamnega pasu, font reklamnega napisa ter lokacija in oblika izveskov so natančno definirani v Načrtu oblikovanja komercialnega pritličja v mapi 4. • Tende morajo biti nameščene vsaka v svojo izložbeno odprtino in morajo biti oblikovno poenotene ter izdelane po vzoru historičnih tend (videz platna). Lokacija ter videz tend sta natančno definirana v Načrtu oblikovanja komercialnega pritličja v mapi 4. • Izvedba po predhodni potrditvi delavniških načrtov za menjavo oken, za oblikovanje komercialnega pritličja in vzorcev čiščenja ter zaključnih slojev s strani ZVKDS, OE Ljubljana.

03 - 7	Konservatorsko restavratorske tehnologije
03 - 7.3	LES
NAZIV SESTAVINE	03 - 7.3.4 Stavbno pohištvo - lože
<p>FOTOGRAFIJA S E S T A V I N E S P O M E N I K A</p>	
<p>OPIS STANJA IN POŠKODB</p>	<ul style="list-style-type: none"> Prvotno odprte lože so v večini primerov zaprte na različne načine.
<p>KONSERVATORSKO- RESTAVRATORSKI POSEG</p>	<ul style="list-style-type: none"> Lože je potrebno ponovno odpreti in sanirati niše. V primeru ponovne zasteklitve je le ta dopustna zgolj na podlagi enotnega načrta za zasteklitev lož (npr. strukturna zasteklitev s profili na notranji strani). Delavniški načrt zasteklitve izdela izvajalec, načrt pa predhodno potrdi ZVKDS, OE Ljubljana.

NAZIV SESTAVINE

03 - 7.4.1 Kovinska oprema

FOTOGRAFIJA
SESTAVINE
SPOMENIKA

OPIS STANJA
IN POŠKODB

- Balkonske ograje so iz enovitih jeklenih cevi krožnega profila, polkrožnih oblik po formi balkona. Cevi so popleskane v zeleni oljni barvi. Na vrhu ograje je leseno masivno držalo, zaščiteno zgolj z lazurnim premazom. Na enak način so izvedene varovalne ograje na okenskih policah.
- Rešetke na kletnih oknih so različnih velikosti in izvedb, v zelo slabem stanju.

KONSERVATORSKO-
RESTAVRATORSKI
POSEG

- Vse kovinske ograje in varovala na okenskih policah se očisti s peskanjem do kovinske osnove in zaščiti s protikorozijsko zaščito.
- Zaščitne mreže na kletnih oknih se obnovijo. Manjkajoče oziroma uničene se nadomestijo z novimi po vzoru prvotnih ohranjenih.
- Barvanje s temeljno barvo za kovino, nato dvoslojni premaz z oljno barvo v rjavem odtenku RAL 8011, sledi bronca ali lak premaz z dodatkom medeninastega prahu.
- Izvedba po predhodni potrditvi delavniškega načrta za izdelavo zaščitnih mrež oken, čiščenja in zaključnega sloja s strani ZVKDS, OE Ljubljana.